

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قال الله تبارك و تعالی:

﴿قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّهَا﴾

سوره مبارکه شمس، آیه ۹

امام خامنه‌ای مدظله العالی:

درس خواندن و تهذیب اخلاق و هوشیاری سیاسی همراه با تلاش‌های انقلابی، وظائفی هستند که دختران و پسران این نسل باید آنها را هرگز فراموش نکنند. ۱۳۹۸/۹/۲۴

عنوان:

آداب قرائت قرآن و تدبر در آن

شناسنامه مطلب	
t-394	کد مطلب
تزکیه‌ای / تقوای عمومی / ورود به آستان بندگی / مستحبات / تلاوت قرآن	رده
تلاوت قرآن، آداب، تدبر، تفکر، تامل، ادعیه هنگام تلاوت قرآن، سید بن طاووس، آیت الله سعادت پرور (ره)	برچسب
	توضیحات

پایگاه تزکیه‌ای، علمی، بصیرتی و مهارتی نُمُو

nomov.ir

در این متن شرح گهربار آیت الله سعادت پرور (ره) را در مورد برخی از فرازهای دعای هنگام قرائت قرآن را مشاهده می‌کنید که در آن به برخی از آداب قرائت قرآن و اهمیت تدبیر در آن اشاره می‌شود:

سزاوار است خواننده‌ی محترم پیش از تلاوت قرآن، بیانات سیّد ابن طاووس - رحمه‌الله - را در این باره مورد توجه قرار دهد^۱، تا با دقت بیشتر به قرائت قرآن اقدام کند. افزون بر این، ملاحظه‌ی روایات مربوط به قرائت قرآن که در جوامع روایی آمده است، در تشویق خواننده بر قرائت قرآن مفید است. اکنون برخی از دعاهایی را که سیّد - رحمه‌الله - برای خواندن قرآن ذکر فرموده، یاد آور شده و به طور مختصر توضیح می‌دهیم.

«اللَّهُمَّ! فَاجْعَلْ نَظْرِي فِيهِ عِبَادَةً.»^۲

خدایا، پس نگرستن مرا در آن، عبادت قرار ده.

نظر و نگرستن در قرآن به حساب این که کلام الهی است، به خودی خود عبادت است و این، گام اوّل برای هر خواننده می‌باشد تا بدین وسیله به راهنمایی‌های آن توجه کند.

دلیل بر این بیان، جمله‌ی آخر دعا است که می‌فرماید: «وَلَا تَجْعَلْ نَظْرِي فِيهِ عَقْلَةً...». از این رو، در دو جمله‌ی بعد می‌فرماید:

«وَقِرَائَتِي تَفَكُّرًا، وَفِكْرِي اعْتِبَارًا.»^۳

و قرائت و خواندنم را [موجب] اندیشیدن، و اندیشه‌ام را [وسیله‌ی] عبرت گرفتن [قرار ده].

^۱ اقبال الاعمال، ص ۱۰۹-۱۱۱.

^۲ اقبال الاعمال، ص ۱۱۰.

^۳ همان.

تفکر در آیات قرآن، بشر را از عالم طبیعت تجافی داده و خدا و دار آخرت را تمام مقصد او قرار می‌دهد. به همین جهت در ادامه می‌فرماید:

«وَاجْعَلْنِي مِمَّنِ اتَّعَظَ بِبَيَانِ مَوَاعِظِكَ فِيهِ وَاجْتَنَّبَ مَعَاصِيكَ.»^۱

و مرا از آنانی بگردان که به واسطه‌ی بیان اندرزهایت در آن، پند گرفته، و از معصیت‌ها دوری نموده‌اند. بشر همواره احتیاج به موعظه دارد، تا از غفلت و نافرمانی دست بکشد؛ زیرا از بنیان عالم خاکی جز فساد و جهل برخاسته نمی‌شود، چنان که می‌فرماید:

أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ^۲

آیا کسی را در آن قرار می‌دهی [و می‌آفرینی] که تباهی نموده و خون‌ها بریزد؟!

و هم چنین در حدیث آمده است:

«بَنَاهُمْ بِنِيَّةٍ عَلَى الْجَهْلِ.»^۳

ساختار مخلوقات را بر جهل و نادانی بنیان نهاد.

«وَلَا تَطْبَعُ عِنْدَ قِرَائَتِي كِتَابَكَ عَلَى قَلْبِي وَلَا عَلَى سَمْعِي، وَلَا تَجْعَلْ عَلَيَّ بَصْرِي غِشَاوَةً.»^۴

و هنگام خواندن کتابت [قرآن] بر دل و گوشم مهر و بر دیده‌ام پرده مَنه.

^۱ اقبال الاعمال، ص ۱۱۰.

^۲ سوره‌ی بقره، آیه‌ی ۳۱.

^۳ بحار الانوار، ج ۳، ص ۱۵، حدیث ۲.

^۴ (۴). اقبال الاعمال، ص ۱۱۰.

گناه و پیروی از عالم طبع است که سبب می‌شود به شنوایی و دیدگان شخص مهر زده شده و میان انسان و فهم قرآن حجاب کشیده شود و نتواند از قرآن عبرت بگیرد. از این رو، انسان باید مراقب باشد کاری نکند که نتواند از قرآن ثمره و بهره‌ی کامل بگیرد.

«وَلَا تَجْعَلْ قِرَائَتِي قِرَاءَةً لَا تَدَّبَّرُ فِيهَا، بَلِ اجْعَلْنِي أَتَدَّبَّرُ آيَاتِهِ وَأَحْكَامَهُ، أَخِذًا بِشَرَائِعِ دِينِكَ.»^۱

و خواندنم را قرائتی که در آن تدبّر و اندیشیدن نباشد قرار مده، بلکه مرا چنان کن که در آیات و احکام آن بیندیشم و مقررات دینت را بگیرم [و بدان عمل کنم]

قرآن کلامی نیست که با یک بار خواندن، حقایق آن آشکار و احکام آن روشن گردد، بلکه تدبّر در آن است که انسان را به حقایق و احکام و معارف آن راهنما می‌گردد.

«وَلَا تَجْعَلْ نَظْرِي فِيهِ غَفْلَةً، وَ لَا قِرَائَتِي هَذْرَمَةً، إِنَّكَ أَنْتَ الرَّؤُوفُ الرَّحِيمُ.»^۲

نگریستنم در قرآن را غفلت و فراموشی و خواندنم را تند و با شتاب قرار مده، به راستی که تو مهرورز و مهربانی.

با این که در آغاز این دعا آمده: «اللَّهُمَّ! فَاجْعَلْ نَظْرِي فِيهِ عِبَادَةً»؛ یعنی نظرم را در آن عبادت قرار ده، در این جا می‌فرماید: «لَا تَجْعَلْ نَظْرِي فِيهِ غَفْلَةً...»؛ یعنی توجه من به آن را توجه غفلت‌آمیز و قرائتم را با شتاب قرار مده. از این دو بیان خوب روشن می‌شود که از انسان تنها خواندن و قرائت قرآن را نخواستند.

جمله‌ی: «إِنَّكَ أَنْتَ الرَّؤُوفُ الرَّحِيمُ» در پایان، اشاره به این نکته است که باید به رحمت او چشم دوخت تا خواسته‌های پیشین درباره‌ی قرائت قرآن و کیفیت آن به مرحله‌ی استجابت قرین گردد و خواننده از قرآن بهره‌ی کامل معنوی و اخروی ببرد.

^۱ (۱). اقبال الاعمال، ص ۱۱۰.

^۲ (۲). همان.

سید ابن طاووس - رحمه الله - بعد از دعای گذشته، دعایی را برای قرائت بخشی از قرآن ذکر فرموده که نکاتی پر ثمر در آن وجود دارد. از این رو، شایسته است خوانندگان محترم متن آن را در کتاب «اقبال الاعمال» ملاحظه نمایند.^۱

نور هدایت، ج ۱، ص: ۱۹۲

نرم افزار مجموعه آثار ایت الله سعادت پرور (ره) مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی نور.

^۱ اقبال الاعمال، ص ۱۱۱.